

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА КОМПАРАТИВІСТИКИ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ І ЗАХИСТУ
КУРСОВИХ РОБІТ
З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

ЕЛЕКТРОННІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для студентів філологічного факультету
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.01 Українська мова та література

Одеса
Астропринт
2023

УДК 001.891:378.2]:821.161.2(072)

M545

Укладач:

О. О. Мізінкіна, к. філол. н., доцент кафедри української літератури та компаративістики Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Рецензенти:

Т. М. Шевченко, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української літератури та компаративістики Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

М. Г. Якубовська, к. філол. н., доцент, доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Національного університету «Одеська політехніка»

Рекомендовано до друку

*вченою радою філологічного факультету ОНУ імені І. І. Мечникова
(протокол № 3 від 08 листопада 2023 року)*

Методичні рекомендації до виконання і захисту курсових робіт
M545 з української літератури [Електронний ресурс] : електронні методичні рекомендації для студентів філологічного факультету першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.01 Українська мова та література / упоряд.: О. О. Мізінкіна. – Одеса : Астропринт, 2023. – 38 с. – 0,7 МБ.

Методичні рекомендації спрямовані на оптимізацію наукової роботи студентів на 2-му курсі. Передбачено рекомендований список основної і додаткової літератури, зразки оформлення документів.

Адресовано студентам філологічних спеціальностей.

УДК 001.891:378.2]:821.161.2(072)

© Мізінкіна О. О., упорядкування, 2023

ЗМІСТ

Передмова	4
I. Методичні рекомендації щодо написання та оформлення наукової роботи студента	5
II. Загальні правила оформлення роботи.....	24
III. Процедура захисту курсової роботи.....	25
VI. Список рекомендованої літератури	30
ДОДАТКИ.....	33

ПЕРЕДМОВА

Ознайомлення студентів з основами наукової діяльності – обов’язковий складник процесу їхньої підготовки як фахівців високого рівня. На філологічному факультеті Одеського національного університету імені І. І. Мечникова приділяється особлива увага науковій роботі студентів. Студенти залучаються до участі в конференціях і як слухачі, і як учасники, доповідачі. Щорічно видається збірник студентських наукових статей «Філологічні студії», студенти беруть участь у виданні збірників статей та тез доповідей в інших вишах. Студенти слухають основні та вибіркові дисципліни і, починаючи з другого курсу, обирають наукового керівника та починають працювати над обраною літературознавчою проблемою. Для полегшення, а також досягнення високої якості їхньої наукової підготовки, у першу чергу – написання першої курсової роботи, студентам пропонуються чинні методичні рекомендації з виконання та захисту курсових робіт.

Мета – ознайомити студентів з особливостями літературознавчої праці, сформувати навички наукової роботи,

Завдання: отримання знань про загальні способи написання наукового дослідження, його редагування, публічного захисту.

Очікувані результати навчання: самостійно написана курсова робота; захищена курсова робота відповідно до процедури.

Студент повинен **вміти**: формулювати актуальність, наукову новизну роботи, відрізнити об’єкт від предмета наукового дослідження, формувати композицію наукового дослідження, стимулювати розвиток особистої професійної підготовки, захищати основні положення свого наукового дослідження, на практиці застосовувати знання в галузі наукової діяльності.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Літературознавче дослідження студента є важливим і необхідним етапом навчання, який формує навички майбутнього спеціаліста.

Будь-яка наукова робота включає в себе такі основні структурні елементи:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел.
- додатки (при необхідності).

У свою чергу, кожен із цих структурних елементів має свій обсяг і зміст.

Найважливішим завданням, з вирішення якого розпочинається наукова курсова робота, є формулювання **наукової проблеми**. Це формулювання також є елементом **Вступу** до роботи. Іноді молодий дослідник зізнається, що у нього матеріал «розсипається»: йому хочеться сказати «про все». Така ситуація є результатом того, що спочатку не було сформульована наукова проблема. Тому студент має обов'язково обговорити наукову проблему, яку буде вирішувати, з науковим керівником. Для наступної курсової (дипломної) роботи буде обрано інший напрям дослідження. У подальшому зацікавлення та розширення обріїв наукової проблеми може знайти своє продовження у магістерській роботі, а розвідки курсової роботи використані на майбутніх три роки.

У курсовій роботі перша її структурна частина (вступ) має певний обсяг – 3–4 сторінки. У **вступі** обов'язковими елементами є: обґрунтування

актуальності наукової роботи; визначення предмета та об'єкта роботи; формулювання мети та переліку завдань; називання теоретико-методологічної основи роботи; зазначення методів дослідження; вказівка на наукову новизну та практичне значення дослідження, характеристика структури роботи; апробація дослідження.

В **основній частині** курсової роботи має бути щонайменше два розділи – теоретико-методологічний та практичний.

Ключові слова кожної із структурних частин наукової роботи мають бути виділені у тексті напівжирним накресленням (у вступі – це такі слова як актуальність, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; мета і завдання, об'єкт, предмет, теоретико-методологічна основа, методи дослідження, новизна дослідження, **п р а к т и ч н а з н а ч у щ і с т ь о д е р ж а н и х р е з у л ь т а т і в**, апробація результатів, структура та обсяг курсової чи магістерської роботи; в основній частині – кожен із її підрозділів).

Детально зупинимось на характеристиці змісту основних структурних елементів такої частини роботи як ВСТУП.

Актуальність наукової роботи може бути обґрунтована важливістю для нашої сучасності тих проблем, які поставлені автором художнього твору; недостатнім висвітленням якогось явища літератури; суперечливістю позицій літературознавців щодо певного твору або творчості окремого письменника, порівняння художніх текстів різних митців; необхідністю перегляду усталених уявлень про явище, що вивчається. Обґрунтовуючи актуальність своєї кваліфікаційної роботи, студент включає її у річище сучасних напрямів науки про літературу. Те, що робота виконана з опертям на сучасну літературознавчу методику, також підтверджує її актуальність.

Шляхом критичного аналізу та порівняння з уже відомими прикладами, розв'язаннями наукової проблеми обґрунтовується доцільність роботи для подальшого розвитку науки про літературу. В актуальності ми даємо відповідь на запитання: чому порушена зазначена на титульному аркуші тема? Що спричинило її розробку? Потрібно обґрунтувати доцільність та необхідність вивчення проблеми у різний спосіб: завдяки критичному аналізу вже відомого у ракурсі проблеми (висвітлення «історії питання»); формування новітньої концепції історії літератури (нове бачення ролі художнього явища в літературі). В актуальності формується наскрізна ідея роботи.

Приклад 1: тема «Культурософські мотиви у романістиці Леоніда Горлача: особливості функціонування»

Актуальність дослідження. Літературний твір – складний історико-культурний феномен, тому всебічне його осмислення передбачає врахування відповідного контексту. Культура народу визначає специфіку національного менталітету, світоглядні константи та культурософські погляди, а також напрями подальшого розвитку й самовдосконалення особистості. Сталі, неперехідні елементи притаманні кожній національній культурі, частина з них має загальнолюдський характер (як життя – смерть, добро – зло, універсалії й реалії свята / бенкету, дзеркала, танцю, космогонічних явищ тощо). Іманентно властиві свідомості кожного окремого індивіда, ці категорії виявляються в усіх сферах творчої діяльності людини.

Останнім часом у вітчизняному літературознавстві все частіше залучаються інтердисциплінарні підходи до вивчення художніх текстів. Перевагою універсально-культурного аналізу, основні принципи якого розробляли О. Єременко, О. Кирилюк, С. Кочерга, О. Пашник, О. Турган та ін., є багатий інструментарій для виокремлення основних культурних кодів і констант, дослідження своєрідності їх реалізації та функціонування в окремих творах.

У контексті постколоніальних студій та ревізії культурних і соціальних здобутків минулого століття особливий інтерес становить література другої половини ХХ – початку ХХІ століття. Широта охоплення національного буття українства в його темпоральній тягlostі, багатство психологічних моделей-типів викликає цікавість до культурософської

парадигми історичних романів у віршах Леоніда Никифоровича Горлача (Коваленка). Перспективним видається розгляд його романістики із залученням надбань універсально-культурного аналізу, бо втілена в ній культурософська парадигма оригінально презентує засадничі для української семіосфери ідеї націо- та державотворення, мотиви зради, поразки, катарсису, сенсу життя, смерті і безсмертя, самотності, вибору тощо, а також містить у собі історіософську оцінку знакових подій та постатей.

Культурософія романів у віршах письменника органічно вписується в систему світоглядних та філософсько-естетичних поглядів шістдесятників, адже його творчий дебют відбувся у 60-х роках ХХ століття. Дослідники застосовують як хронологічні, генераційні, так і світоглядно-філософські підходи (шістдесятництво як текст і контекст у концепції Л. Тарнашинської, формула «метафора, ім'я, дім» Т. Гундорової та ін.) до аналізу його феномену. Беззаперечним є вплив цієї когорти митців на формування світоглядних та творчих орієнтирів сучасників і наступних літературних поколінь, та й загалом на українську історіо- та культурософію другої половини ХХ – початку ХХІ століття. Більшість літературознавців та літературних критиків називають Л. Горлача шістдесятником або представником другої хвилі шістдесятництва (П. Кононенко, Т. Конончук, В. Неборак, В. Потуремець, О. Шокало та ін.), хоча він не ангажувався у дисидентську діяльність. Непереконливим, на нашу думку, є твердження А. Дрозди про вторинність та епігонський характер поезій автора. Культурософська реценція його ліро-епічних творів дійсно свідчить про продовження ним «серії» історичних текстів Ліни Костенко. Маємо підстави стверджувати, що йдеться про розвиток традиції, а не наслідування. Спільним для письменників є переосмислення діяльності видатних українських особистостей і їхньої проекції на сьогодення. Така історіософська рефлексія і становить одну з домінант літератури 60-х років, бо усвідомлюється як етап формування національної ідеї й філософії. За словами Л. Горлача, «національна література може вважатися повноцінною лише в тому разі, коли вона має свій потужний поетичний епос»¹.

Історичні романи у віршах митця привернули увагу літературних критиків (І. Корбача, С. Маринчика, М. Слабошпицького та ін.) та науковців. Окремі вияви історіо- та культурософії у цих творах

¹ Коскін В. Леонід Горlach: «Пишу історію без гриму і декору». Українська літературна газета. 2010. № 18(24). [електронний ресурс] URL: <http://litgazeta.com.ua/interviews/leonid-gorlach-pyshu-istoriyu-bez-grimu-i-dekoru-2/> (дата звернення 23.05.2023).

досліджували такі літературознавці, як В. Біляцька, Є. Генова, І. Кропивко, Н. Мисливець, М. Неврлий, Ю. Твердохліб та ін. Більшість розвідок присвячена аналізу способів міфологізації, ідеалізації, розкриття в його доробку внутрішнього світу образів знакових історичних постатей, зокрема Я. Гуса (М. Неврлий), І. Мазети (В. Біляцька, Ю. Твердохліб та Н. Зайдлер), І. Сірка (В. Біляцька, Н. Мисливець). В. Біляцька, І. Закутна, Є. П'ятковська розглядали жанрову своєрідність романів у віршах Л. Горлача як форму втілення авторської історіософської концепції. І. Кропивко простежила відображення специфіки козацької культури та світогляду в романі «Чисте поле». Функціонування символів та засобів героїки і пафосу у творах «Мамай», «Мазепа» простудіювала Є. Генова.

Актуальність теми дисертаційної роботи зумовлена багатим потенціалом міждисциплінарних студій (зокрема у виявленні в літературних текстах культурних, світоглядних домінант, культурософських мотивів), сучасною ревізією художнього відображення подій національної історії, необхідністю комплексного дослідження романістики Л. Горлача.

[Федько О. Культурософські мотиви у романістиці Леоніда Горлача: особливості функціонування. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Запоріжжя, 2018].

Приклад 2: тема «Концепція поетичної творчості Василя Стуса: контексти розуміння».

Актуальність теми дослідження. Історична поетика пов'язує походження поетичної творчості з архаїчним ритуалом і вербальною магією, тому уявлення про особливу роль поезії в людському житті та спорідненість поета з жерцем чи пророком є спільними для різних культурних традицій. Із часом спектр цих уявлень розширювався, поняття «поет» і «поезія» набували суперечливих значень. Поезію за різних часів розуміли як *ars* чи *ingenium*, майстерність чи богонатхненність. Поетичне слово мислили як засіб відтворення чи перетворення життєвих реалій або й як можливість виходу за їхні межі. Сама постать поета набувала різних характеристик: деміурга, народного трибуна, месії або ж вигнання, маргінала, аутсайдера, байдужого до соціальних проблем естета. У різних культурно-історичних контекстах окремі значення актуалізувалися, стаючи основою різних концепцій поетичної творчості.

Творча самосвідомість поета поєднує архетипне та історичне в їхній взаємодії; у процесі формування індивідуальної авторської концепції творчості розкриваються всі грані таланту митця, постають різні

іпостасі його «я», виявляються зв'язки з національною традицією і світовим письменством.

Аналіз індивідуально-авторських уявлень про постать митця, про сутність і призначення поезії, про смисл і межі творчості дозволяє окреслити контексти розуміння життєтексту поета, масштаби його особистості, коло культурних зацікавлень; а також відтворити етапи творчого самоусвідомлення.

Феномен Василя Стуса ще не осягнутий у всій своїй багатогранній цілості та повноті; «інтелектуальний і духовний потенціал цієї унікальної постаті» (за І. Дзюбою) розкривається, зокрема, завдяки аналізу Стусової концепції поетичної творчості.

Концепція поетичної творчості Василя Стуса не є готовим конструктом, її можливо лише реконструювати, відтворити, «визбирати» із різних текстів автора – літературознавчих праць, віршів, перекладів, листів, нотаток. Тож цю концепцію розглянуто як текст, як плетиво ідей та мотивів («плетиво нарації ідентичності» за М. Попель), що формувалися та змінювалися під впливом різних чинників – інтелектуальних зацікавлень поета, його оточення, контексту доби, його власної біографії. Однак окремі компоненти залишалися незмінними, і ці константи необхідно виявити.

Поетична творчість стала центральною справою і основним мірилом цінності життя для Василя Стуса, а осмислення себе як поета було інтенсивним, складним і нелінійним процесом. Стусове самоусвідомлення, формування його концепції поетичної творчості відбувалося за постійної апеляції до великих співрозмовників, за активного діалогу з різними епохами та поетами, яких Стус залучав до свого кола, – Йоганном Вольфгангом фон Гете, Райнером Марією Рільке, Борисом Пастернаком, Павлом Тичиною, Володимиром Свідзінським та багатьма іншими. Аналіз етапів і чинників формування концепції поетичної творчості Василя Стуса, реконструкція її змісту є необхідними передумовами осягнення багатогранного життєтексту поета, його культурного тезауруса і творчих інтенцій.

Вагомий внесок у дослідження спадщини В. Стуса здійснили М. Коцюбинська, Ю. Шевельов, Д. Стус, К. Москалець, Ю. Бедрик, Л. Тарнашинська, І. Онікієнко, О. Соловей, А. Акіллі та багато інших. У текстах більшості дослідників питання, пов'язані з концепцією поетичної творчості В. Стуса, присутні більшою чи меншою мірою, однак переважно розглянуті окремі її складники.

Актуальність дослідження концепції поетичної творчості Василя Стуса та контекстів її розуміння визначається тим, що адекватне осмислення поезики автора та створеного ним художнього світу вимагає виявлення основи творчих інтенцій поета, розуміння того, чим є для нього сама

творчість. А така реконструкція – один із важливих етапів у створенні досі не написаної творчої біографії поета.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тут коротко викладають зв'язок обраного напрямку дослідження з науковою темою кафедри, де виконана робота. Обов'язково зазначають номер державної реєстрації науково-дослідної теми.

Приклад 1:

Робота пов'язана з комплексною темою № 195 «Дослідження дискурсивних практик в українській літературі XIX – поч. XXI ст.» (номер державної реєстрації – 0119U103568), що розробляється кафедрою. Тема роботи затверджена на засіданні кафедри української літератури та компаративістики Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (протокол № 5 від 5.09.2019 р.). [Стороженко Т. О. Інтертекстуальність роману «Тричі продана» П. Наніїва: курсова робота. Одеса, 2023].

Приклад 2:

Роботу виконано на кафедрі української літератури та компаративістики Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова в рамках комплексної наукової теми № 312 «Порубіжся як феномен у художньому творі та в літературознавчій методології» (номер державної реєстрації НДР: 0121U111788). Тема роботи затверджена на засіданні кафедри української літератури та компаративістики (протокол № 1 від 09.09.2020 р.). [Рибак А. С. Літературні джерела роману «Анна Київська – королева Франції» Валентина Чемериса: курсова робота. Одеса, 2021].

Мета та завдання роботи.

Формулюючи мету роботи, доречно звернутися до її актуальності, а саме – уточнення того художнього явища, яке досліджується. За своїм змістом мета значно ширше тих завдань, котрі будуть далі називатися. Кожне із завдань, зазначених автором курсової роботи, які будуть вирішуватися відповідно до визначеної мети, повинне бути конкретним. Завдання треба починати з дієслів: *вивчити, описати, встановити, виявити, з'ясувати, розглянути,*

проаналізувати, розробити, узагальнити, простежити, дослідити, виявити, дати аналітичну оцінку і таке інше. Від формулювання завдань роботи значною мірою залежить подальше обґрунтування структури (розділів та підрозділів курсової роботи).

Приклад 1: тема «Психологічний пейзаж у прозі Івана Франка».

Метою роботи є комплексне осмислення психосемантики, символіки й поетики пейзажу в художній прозі І. Франка.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- 1) вираження специфіки поняття «психологічний пейзаж»;
- 2) висвітлення на основі літературно-критичних праць Франка процесу оновлення описової традиції в українській прозі кінця XIX–початку XX ст.;
- 3) розкриття специфіки художніх пошуків і здобутків Франка як словесного пейзажиста у прозі 1875–1900-х рр.;
- 4) порівняння психологічних пейзажів Франка й «молодомузівців» М. Яцкова, Б. Лепкого, В. Бірчака та інших тогочасних митців слова, виявлення спільного, відмінного й своєрідного в описових поетиках цих авторів. [Лапій М. М. Психологічний пейзаж у прозі Івана Франка. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Львів, 2016].

Приклад 2: тема «Постмодерністські акценти у творчості Емми Андіївської».

Метою дослідження є визначення постмодерністських акцентів прозової творчості Емми Андіївської, розкриття та обґрунтування художнього новаторства письменниці.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання низки **завдань**:

- визначити передумови появи постмодерністських акцентів у межах модерністської літератури;
- з'ясувати проблему співіснування художніх принципів модернізм та постмодернізм у межах прозової творчості Е. Андіївської;
- сформулювати особливості світорозуміння й амбівалентних орієнтацій особистості у прозі письменниці;
- проаналізувати основні акценти постмодерністської поетики прозових творів мисткині. [Водолазька С. А. Постмодерністські акценти у творчості Емми Андіївської. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Київ, 2012].

Наступна структурна частина Вступу – **об’єкт** наукової роботи – це те, чому присвячено дослідження, на що спрямована увага дослідника (певний художній твір, якийсь етап творчої еволюції художника, образна система або система мотивів художнього твору тощо). Це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення.

Предмет наукової роботи – пов’язаний з метою; це те, що саме планує дослідник з’ясувати, вивчаючи цей твір, етап творчої еволюції автора, образну систему, систему мотивів у творі тощо.

Приклад 1: тема «Творчість Валер’яна Підмогильного та Альберта Камю: типологічні аспекти».

***Об’єктом** дослідження є малі й великі прозові твори В. Підмогильного (окремі новели, повісті «Остан Шантала», «Повість без назви» та А. Камю (окремі новели із збірки «Вигнання та царство», повісті «Сторонній», «Падіння»), до яких застосовано методику паралельного зіставлення. Вони репрезентують українську і французьку літературу першої половини ХХ століття і мають ідейним підґрунтям «філософію людини», екзистенціалізм.*

***Предметом** осмислення у дослідженні обрано порівняльно-типологічний аспект екзистенціальної проблематики творів В. Підмогильного та А. Камю. Таке дослідження може здійснюватися шляхом аналізу своєрідності версій екзистенціалістських тем, мотивів, художніх структур в обох прозаїків. [Лепьохін Є. О. Творчість Валер’яна Підмогильного та Альберта Камю: типологічні аспекти. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Тернопіль, 2012].*

Приклад 2: тема «Повісті Євгена Гуцала: морально-етична проблематика і поетика».

***Об’єктом** дослідження є повісті Є. Гуцала різних років, зокрема «Мертва зона», «Подорожні», «Безголов’я», «З вогню воскресли», «Голодомор», «Родинне вогнище», «Сільські вчителі», «Шкільний хліб», «Передчуття радості», «Дівчата на виданні», «Двоє на святі кохання», «У гаї сонце зацвіло», «Княжа гора», «Співуча колиска з верболозу, або Окупаційні фрески» та ін., аналіз яких дає можливість скласти уявлення про систему*

морально-етичних колізій у повістях письменника та їх поетикальні особливості.

Предметом дослідження є морально-етичний аспект проблемно-тематичних комплексів повістєвої прози Є. Гуцала й особливості її поетики. [Громик Л. І. Повісті Євгена Гуцала: морально-етична проблематика і поетика. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Київ, 2011].

Для наукової роботи важливим є вибір **методів дослідження**, які обумовлять використання певної літературознавчої термінології. Відтак після «об'єкта» та «предмета» подають перелік використаних методів. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко, визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме обраних методів. Такі загальнонаукові методи як спостереження, порівняння, аналіз і синтез, індукція і дедукція, аналогія і моделювання, абстрагування і конкретизація, системний аналіз зазначати не обов'язково. Варто звернути увагу на те, що у роботі використовуються зазвичай кілька методів.

Приклад 1:

Методи дослідження. Характер поставлених завдань передбачав застосування певних методів дослідження: **порівняльно-типологічний метод** слугував розкриттю й зіставленню авторського бачення та наукових концепцій подій істориків про XI століття; **компаративний метод** (постать головної героїні розглянуто у контексті як української, так і німецької ментальності); **біографічний метод** (до уваги взяті історичні факти про Євпраксію); **психологічний і герменевтичний методи** (допомогли в інтерпретації образу головної героїні та художнього тексту вцілому). [Сорочан С. О. Поетика роману «Євпраксія» П. Загребельного: дипломна робота. Одеса, 2019].

Приклад 2:

Методи дослідження: **історико-типологічний**, що застосовується для зіставлення художніх доробків В. Підмогильного та А. Камю; **паралельного зіставлення** – для пошуку збігів і розбіжностей у трактуванні екзистенціалістських тем письменниками; **метод теоретичного аналізу та**

систематиції вжито при розгляді текстів, що слугували теоретичним підґрунтям у формуванні екзистенціальної парадигми; **метод екзистенціальної інтерпретації** тексту, який характеризується поєднанням результатів аналізу і систематизації теоретичних засад екзистенціалізму з їх практичним втіленням у творах досліджуваних митців; пошуком та інтерпретацією відповідних екзистенціалів; **соціокультурний аналіз** використовується для відстеження прояву екзистенціальних тем та ідей в інших сферах культурних досліджень людства; **наратологічний метод** використано для з'ясування сюжетно-композиційних, поетико-стильових особливостей аналізованих творів; **біографічним методом** послуговувалися для роз'яснення певних аспектів авторського світогляду, що відбилися на поезиї досліджуваних творів. [Лепьохін Є. О. Творчість Валер'яна Підмогильного та Альберта Камю: типологічні аспекти. Тернопіль, 2012].

Теоретико-методологічна основа. Не менш важливим є зазначити методологію роботи, яка допомогла виконати поставлені завдання. Треба пам'ятати, що тут згадуються імена науковців, праці яких цитуються у роботі та зазначаються у Списку використаних джерел. Також варто звернути увагу на те, що прізвища учених, на яких ви посилались, мають бути перераховані в алфавітному порядку. Пам'ятаємо, що ініціали мають бути поряд з прізвищем, а не переноситися на наступний рядок. Також науковців можна угрупувати за напрямками їх праць.

Приклад 1:

Теоретико-методологічну основу роботи складають праці з теорії літератури (М. Бахтіна [5], Н. Бернадської [6], О. Веселовського [14], Т. Гундорової [22], А. Куркова [30], Дж. Кемпбелла [36], Г. Тарасюк [70], С. Філоненко [80], О. Черник [87], П. Нуссера [106] та ін.); дослідження в галузі культурології та філософії (Й. Гейзінги [18], В. Ізера [32], З. Фрейда [83], М. Фуко [84], В. Шивельбуша [91], Ф. Шиллера [92], Ф. Шлетеля [93], К. Г. Юнга [94], К. Ясперса [104] та ін.); концепції вчених у сфері семіотики та дискурс-аналізу (Р. Барта [4], Ю. Лотмана [51], Ч. Пірса [63] та ін.) та рецептивної естетики. [Ганченко А. Ю. Художній світ детективів «Код да Вінчі» Д. Брауна та «Жертва забутого майстра» Є. Кононенка: дипломна робота. Одеса, 2020].

Приклад 2:

Теоретико-методологічну основу роботи становлять наукові праці вітчизняних та зарубіжних літературознавців з питань поетики і жанрової природи історичної романістики – Л. Александрової, Т. Бовсунівської, А. Гуляка, М. Ільницького, Г. Клочека, М. Сиротюка, І. Франка; розвідки з питань актуалізації фольклорних матриць О. Афанасьєва, Г. Булашева, Н. Велецької, Х. Вовка, О. Воропая, В. Гнатюка, Ст. Килимника, М. Костомарова, Мар'яни та Зоряни Лановик, В. Петрова, О. Потебні, В. Скуратівського, М. Сумцова; студії Р. Барта, О. Ванюкова, Е. Джанджакової, Ж. Женетт, Ю. Карпенка, Н. Кожиної, С. Кржижановського, В. Кухаренко, А. Ламзіної, Е. Магазаник, І. Фоменка, К. Фролової, присвячені концепції і класифікації заголовкових моделей; дослідження істориків М. Брайчевського, М. Грушевського, Д. Дорошенка, М. Котляра, І. Крип'якевича, Н. Полонської-Василенко, О. Субтельного, П. Толочка.

Курсова робота ґрунтується і на наукових розвідках з історії України, що належать перу авторки романів. Серед них монографія «Михайло Драгоманов у суспільно-політичному русі Росії та України» (1971), нарис «Україна від Кия до Кравчука» (1992), монографія «Київська Русь – початки української держави» (1995), книга «Історія без міфів» (1996), монографія «Державницька ідея Давньої Руси-України» (2007). [Мізінкіна О. О. Поетика історичної романістики Раїси Іванченко. Одеса, 2012].

Наукова новизна роботи. Тут коротко викладають наукові положення (рішення), запропоновані дослідником особисто. Необхідно показати відмінність отриманих результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (*уперше проаналізовано, удосконалено, набуло подальшого розвитку положення щодо...*). Кожне положення варто констатувати чітко, лаконічно, виразно схоплювати суть роботи, свіже, оригінальне бачення проблеми, уникати небажаних двозначностей, деталей та уточнень, посилянь на сторонні явища. Переконливо аргументована новизна править за теоретичну основу розв'язаних у роботі завдань. Для формулювання наукової новизни можна вживати такі вислови: «*вперше здійснено аналіз...*»; «*доведено залежність між...*»; «*зроблено спробу подолання практики ототожнення понять...*»; «*розкрито визначальні смислові характеристики...*»;

«висвітлено колізії...»; «виявлено...»; «доопрацьовано метод... в частині...»; «створено концепцію, що узагальнює...»; «розроблено нову систему... з використанням відомого принципу...»; «виокремлено ознаки...» і т.п.

Приклад 1:

Наукова новизна одержаних результатів. Запропоноване у роботі вивчення творчості Гео Шкурупія як цілісної естетичної системи є новаторським, бо в сучасному літературознавстві таку спеціальну наукову проблему ще не вирішено. Дисертаційна робота відкриває нові горизонти наукового осмислення проблем місця і ролі футуристичного дискурсу в літературі першої третина XX ст. і сучасності. [Томбулатова І.І. Гео Шкурупій – футурист. Літературна критика та художня практика: кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Одеса, 2016].

Приклад 2:

Наукова новизна одержаних результатів роботи виявляється в різних аспектах: **уперше** до наукового аналізу взято масив української романістики станом на кінець 2010-х років; **уперше** до об'єкту аналізу долучено романи «не про Т. Шевченка», але в яких його образ теж посідає своє місце (відповідні романи О. Іваненко, Р. Іваничука, О. Дека, Н. Околітенка, О. Гавроша, О. Криштоні та ін.); **уперше** стрижневою віссю дослідження є семантика образу головного героя романів – Тараса Шевченка, вузличих семантичних «вузлів» цього образу, а не «шевченківської» історико-біографічної прози як такої; **уперше** системно досліджений інтимно-любковий дискурс «шевченківських» романів і позначення цього дискурсу на творення образу головного героя; немалою мірою аспект наукової новизни роботи визначається **процесом переосмислення**, часом – вельми суттєвого, цілого ряду питань, які стосуються історико-біографічної прози, а також проблематики й концепції образу Тараса Шевченка в різних романах. **Удосконалено, розширено й поглиблено**, порівняно з ранішими дослідженнями, родово-жанровий контекст епічної шевченкіани, передовсім через логічне залучення до контекстуального аналізу «шевченківських» повістей українських і зарубіжних авторів, а також через розмаїття додаткових жанроозначувальних рис і наративів у самих аналізованих романах. **Набули подальшого розвитку** наукові судження про роль, місце і значення романної (ширше – епічної) шевченкіани в площині української історико-біографічної прози, зокрема художніх біографій письменників. [Погосян Н. І. Семантика образу Тараса Шевченка в українській романістиці

1980—2000-х років: кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Черкаси, 2020].

Проаналізований у роботі матеріал та висновки тлумачать як **практичне значення отриманих результатів**. Вони можуть бути рекомендовані для подальшого вивчення на теренах філології. У роботі, котра має теоретичне значення, подають відомості про наукове використання результатів дослідження; у роботі з прикладним значенням – висвітлюють результати прикладного застосування отриманих результатів (практичному застосуванні при написанні лекційних курсів чи створенні відповідних науково-дослідних або навчальних програм тощо).

Приклад 1:

***Теоретичне значення роботи** полягає у розробці методів дослідження художнього світу твору та письменника (образів людей, природи, часу та простору) через семіотичний аналіз предметного світу – одягу, речей побуту, деталей інтер'єру.*

***Практичне значення одержаних результатів.** Матеріали роботи, її результати можуть бути використані під час вивчення курсів теорії літератури, історії української літератури ХХ ст., для підготовки відповідних спецкурсів і спецсеминарів, спрямованих на вивчення поетики Ліни Костенко, психології сприймання літературного твору, семіотики літератури. [Манойлова О. М. Художній предмет у поетичному світі Ліни Костенко.: семіотичний аспект: кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Кіровоград, 2009].*

Приклад 2:

***Теоретичне та практичне значення дисертації.** Матеріали й висновки дослідження сприяють поглибленню уявлень про проблемно-тематичний та жанровий спектр української прози кінця ХХ–початку ХХІ століття. Практична вартість отриманих результатів обумовлена тим, що фактичний матеріал, теоретичні положення та висновки дослідження можуть слугувати основою для ґрунтовніших літературознавчих студій, присвячених масовій літературі, використовуватися у наукових працях, загальному курсі сучасної української літератури, а також спецкурсах цього фаху. Дисертація, спрямована на розкриття різновекторності творчості Ірен Роздобудько, уможливить комплексну характеристику особливостей*

прози письменниці в контексті масової літератури, а також може знайти застосування в подальшому науковому дослідженні творчості Ірен Роздобудько та інших представниць жіночої прози кінця ХХ – початку ХХІ століття. [Соколовська Ю. С. Творчість Ірен Роздобудько в контексті української масової літератури: кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Івано-Франківськ, 2017].

Важливою, а для дипломної роботи обов'язковою (!), є демонстрація досягнень пошуковця, розробки та повноти осягнення теми є **апробація результатів дослідження**. Тут вказуються наукові конференції, симпозиуми, конкурси, наради, дискусії, круглі столи тощо, на яких було оприлюднено фрагменти роботи у вигляді виступів. Також зазначаються **публікації**, що були надруковані в наукових виданнях (збірниках, матеріалах, вісниках тощо), на сторінках періодики (журналах, газетах).

Приклад 1:

Апробація результатів роботи. Ключові положення роботи апробовано в доповідях і виступах на науково-практичних конференціях різного рівня: міжвишівських студентських наукових читаннях «Козацтво в культурному просторі України і світу: до 85-річчя філологічного факультету ЗНУ» (25 грудня 2015 р., Запоріжжя); 74-й звітній студентській науковій конференції імені І. І. Мечникова (25–27 квітня 2018 р., Одеса); XVII Міжнародній студентській Кирило-Мефодіївській конференції (22 травня 2018 р., Одеса); наукових читаннях, присвячених пам'яті доктора філологічних наук, професора Нонни Михайлівни Шляхової (4–5 жовтня 2018 р., Одеса); Міжнародній науково-практичній конференції «Таврійські філологічні наукові читання» (25–26 січня 2019 р., Київ); Всеукраїнській науковій інтернет-конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Українська література в просторі культури і цивілізації» (23–25 лютого 2019 р., Запоріжжя); Всеукраїнській науковій конференції «Орбіти художнього слова», присвяченій 100-річчю доктора філологічних наук, професора Григорія Андрійовича В'язовського (4–5 квітня 2019 р., Одеса); 75-й звітній студентській науковій конференції Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (24 квітня 2019 р., Одеса); Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми та досягнення сучасної науки» (6 травня 2019 р., Корт, Ірландія); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасна філологія: тенденції та пріоритети

розвитку» (24–25 травня 2019 р., Одеса); VIII Фаценківських читаннях «Сучасна українська література: пошуки, відкриття, дискусії» (20–21 червня 2019 р., Одеса); I International Symposium «Intellectual Economics, Management and Education» (20 September, 2019, Vilnius–Ljubljana, Lithuania); Relevant Issues of the Development of Science in Central and Eastern European Countries (27 September 2019, Riga, Latvia); Research of different directionc of development of philological sciences in Ukraine and EU (20–21 September 2019, Baia Mare, Romania); Міжнародній науковій конференції «Гуманітарний простір міста і регіону» (16–17 жовтня 2019 р., м. Одеса); Міжнародній науковій конференції «Organization of scientific research in modern conditions '2020» (14–15 May 2020, Seattle, Washington, USA).

Публікації. За проблематикою роботи підготовлено такі публікації:

1. Чмир А. «Шестиднев, або Корона дому Острозьких» Петра Кралюка: своєрідність образу головного героя. *Філологічні студії*. Випуск VIII: зб. наук. ст. студ. філ. фак. Одеса : ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2017. С. 222–229.
2. Чмир А. Особливості оніричного простору роману П. Кралюка «Шестиднев, або Корона дому Острозького». *Українська література в просторі культури і цивілізації* : зб. наук. пр. студ. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2018. С. 80–83.
3. Чмир А. Види внутрішнього мовлення у романі «Шестиднев, або Корона дому Острозького» П. Кралюка. *Problems and achievements of modern science : coll. of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with materials of the International scientific-practical conf.*, Cork, May 6, 2019. Cork : NGO «European Scientific Platform», 2019. V.6. P. 76–81.
4. Мізінкіна О. О., Чмир А. В. Сповідь як форма психологічного зображення у романі «Шестиднев, або Корона дому Острозького» П. Кралюка. *Сучасна філологія: тенденції та пріоритети розвитку*: Міжнародна науково-практична конференція (м. Одеса, 24–25 травня 2019 р.). Одеса: Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2019. Ч. 1. С. 91–93.
5. Мізінкіна О. О., Чмир А. В. Образ Острога у романі «Шестиднев, або Корона дому Острозького» П. Кралюка. *Research of different directions of development of philological sciences in Ukraine and EU*: Conference proceedings. Baia Mare: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2019. P. 77–81.
6. Mizinkina O. O., Chmyr A. V. Psychological landscapes in the novel «Shestydnev, or The Crown of Ostroh's House» P. Craluk. *Relevant Issues of the Development of Science in Central and Eastern European*

Countries: proceedings of the Conference, 27 September 2019, Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2019. P. 135–138.

7. Мізінкіна О. О., Чмир А. В. Портрет у романах «Портрет Доріана Грея» О. Уайльда та «Шестиднев, або Корона дому Острозького» П. Кралюка (до проблеми двійництва). *Південний архів*. 2019. № 79. С. 53–58 (фахова, категорія Б)
8. Мізінкіна О., Чмир А. Образ Дерманя у романі «Шестиднев, або Корона дому Острозького». *Organization of scientific research in modern conditions '2020: conference proceedings (14–15.05.2020)*. Seattle : KindleDP, 2020. P. 536–540. URL: <https://www.sworld.com.ua/konferus02/sbor-us2.pdf> (дата звернення 1.09.2019)
9. Мізінкіна О., Чмир А. Інтерпретація Василя-Костянтина Острозького в сучасній українській історичній романістиці («Шестиднев, або Корона дому Острозьких» П. Кралюка та «Шалені шахи» Т. і О. Литовченків). *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Том 31 (70). № 3. 2020. С. 41–49. (фахова, категорія Б)

Також взяв участь у III Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт пам'яті професора Віталія Кейса (лютий–березень 2019 р., Миколаїв) і нагороджений дипломом за оригінальне представлення мистецького феномену двійництва в контексті літератури. [Чмир А. Засоби моделювання історії в романі «Шестиднев, або Корона дому Острозьких» П. Кралюка: дипломна робота. Одеса, 2020].

Приклад 2:

Апробація результатів роботи. Ключові положення роботи – теоретичні й історико-літературні – апробовано в доповідях і виступах на наукових і науково-практичних конференціях, семінарах, читаннях різного рівня:

– міжнародних: «Мультиголос літератур світу (Кривий Ріг, 7–8.05.2010); «Творча спадщина Володимира Винниченка на тлі XX століття» (Кіровоград, 14–16.10.2010); «Простір і час сучасної науки» (Київ, 19–21.04.2011); «Історичний досвід та сучасний стан вивчення Журналу (Щоденника) Тараса Шевченка» (Канів, 13.09.2018); «Пантелеймон Куліш у культурному та інтелектуальному просторі України» (Київ–Ніжин, 2–5.10.2019); «Іван Котляревський та українська культура XIX–XXI століть» (Полтава, 17–18.10.2010);

– всеукраїнських: «Сучасна наука в мережі інтернет» (Київ, 22–24.02.2011); «Художній світ Тараса Шевченка і сучасність» (Черкаси, 17–18.04.2019);
– регіональних: «Фаценківські читання – 2010» (Одеса, 3.12.2010); «Фаценківські читання – 2011» (Одеса, 2.12.2011).

Публікації. За проблематикою роботи опубліковано 10 наукових статей, із яких 6 – у фахових виданнях України; 1 – в закордонному виданні; 3 – в інших виданнях. Усі публікації – одноосібні. [Погосян Н. І. Семантика образу Тараса Шевченка в українській романістиці 1980—2000-х років: кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Черкаси, 2020].

Завершується Вступ абзацом з назвою «**структура роботи**», де дуже стисло зазначається композиція роботи, конкретизується кількість використаних джерел, обсяг дослідження.

Приклад 1:

***Структура роботи** зумовлена її метою й завданням і складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел, що налічує 28 позицій. Загальний обсяг роботи – 35 сторінок.* [Сорочан С. О. Поетика кольору в романі «Євпраксія» П. Загребельного: курсова робота. Одеса, 2017].

Приклад 2:

***Структура роботи.** Дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків (5). Загальний обсяг роботи становить 37 сторінок. Список використаних джерел нараховує 35 позицій.* [Толмачова В. М. Час і простір у романі «Листя землі» В. Дрозда: семантика та художні функції: курсова робота. Одеса, 2018].

Основна частина роботи складається з розділів, які, як правило, подрібнені на підрозділи, пункти, підпункти. Кожний розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом обраного напрямку й обґрунтуванням застосованих методів дослідження. Наприкінці кожного розділу дуже стисло (кілька речень) формулюють узагальнені підсумки наукових та практичних спостережень.

У першому розділі (огляд літератури) окреслюються основні етапи розвитку наукової думки за проблемою роботи. Стисло, критично висвітливши праці попередників, дослідник повинен назвати ті питання, котрі залишилися невирішеними і, в такий спосіб, визначити своє місце у розв'язанні проблеми.

Отже, переглядаючи фахову літературу, автору роботи не достатньо обмежуватися їх констатацією чи стислим реферуванням, а бажано виявити наявні в них полемічні моменти, дослідницьку інтригу, не уникати дискусій задля віднаходження шляху до істини. Реферативно-критичний огляд (який не повинен перевищувати 20% загального обсягу роботи) спеціальної літератури варто завершити лаконічним резюме.

Важливо! Забороняється цитування в тексті та внесення до бібліографічних списків тих джерел, які опубліковані російською мовою в будь-якій країні, а також джерел іншими мовами, якщо вони опубліковані на території росії та білорусі. Натомість вітається опрацювання та зазначення у курсовій роботі найновіших досягнень з обраної теоретичної проблеми зарубіжних вчених інших країн світу.

Також варто пам'ятати, що може бути різне оформлення цитат у науковій роботі: пряме цитування, непряме цитування; непряме цитування із кількох джерел; посилання на конкретні імена дослідників; посилання на окремі ідеї (положення), що викладені у праці певного науковця задля уникнення непотрібного переказу.

У другому розділі роботи студент аналізує вирішення літературознавчої проблеми у конкретному художньому творі, який названо у темі роботи. Тут обов'язково треба цитувати художній текст! Ця частина роботи може ще поділятися на параграфи (підрозділи).

Приклад 1:

РОЗДІЛ II. ПРОЯВИ МІФОЛОГІЧНОГО ОСМИСЛЕННЯ БУТТЯ В РОМАНІ «ЩОДЕННИК МАВКИ» ДАРИ КОРНІЙ

- 2.1. Трансформація міфологічного образу Мавки в романі Дари Корній
- 2.2. Інтерпретація образу Чугайстра у романі «Щоденник Мавки»
- 2.3. Авторська рецепція іконографічного образу козака Мамая

[Кара А.С. Міфічний світ роману «Щоденник Мавки» Дари Корній: курсова робота. Одеса, 2020].

Приклад 2:

РОЗДІЛ II. ІСТОРИЧНА ДІЙСНІСТЬ В ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПАВЛА ЗАГРЕБЕЛЬНОГО

- 2.1. Реконструкція образу Євпраксії: проблема факту і вимислу
- 2.2. Великокнязівська політика XI ст. у романі Павла Загребельного.

[Сорочан С. О. Художній світ роману «Євпраксія» П. Загребельного: курсова робота. Одеса, 2020].

Після практичного розділу мають бути **ВИСНОВКИ** до роботи. У них подаються найважливіші результати дослідження. Важливо, щоб у висновках віддзеркалювалося вирішення тих завдань, які були зазначені у Вступі.

У Висновках можна використовувати такі мовні кліше як *«отже»*, *«відтак»*, *«як бачимо»*; *«підсумовуючи висловлені вище спостереження»*; *«дослідження дозволяє ствердити, що...»* та інші.

Треба пам'ятати, що Висновки до роботи будуть основою під час захисту курсової роботи, тому їх треба писати чітко, конкретно, без зайвої риторики і уникати цитування. Тут мають бути лише власні узагальнення після віпрацьованої теми. Обсяг цієї частини роботи як правило невеликий – 2–3 сторінки.

Завершується курсова робота Списком використаних джерел, в якому має бути все, що допомогло автору її написати. Бібліографічний опис джерел

наводиться з дотриманням вимог державного стандарту – ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» затверджений наказом ДП «УкрНДНЦ» від 22 червня 2015 року № 61.

Також важливо пам'ятати, що Список використаних джерел слід укласти в алфавітному порядку за прізвищами перших авторів або заголовків літератури.

ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

Робота друкується шрифтом Times New Roman текстового редактора Word (або Open Office) розміру 14 на одному боці аркуша білого паперу формату А4 з інтервалом 1,5 (до 30 рядків на сторінці).

Поля: верхнє і нижнє – не менше 20 мм, ліве – 30 мм, праве – 15 мм.

Кожна структурна частина роботи починається з нової сторінки. Заголовки структурних частин друкуються великими літерами симетрично до набору: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ І», «РОЗДІЛ ІІ» «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ». Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу.

Усі сторінки роботи, враховуючи титульну сторінку, додатки, підлягають суцільній нумерації; номер на титульній сторінці не ставиться, а на наступних сторінках проставляється у правому нижньому куті сторінки.

Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ», після номера крапка не ставиться. Заголовок розділу друкується з нового рядка. У кінці назв підрозділів (параграфів) крапка теж не ставиться.

Якщо у роботі є додатки, то вони оформлюються як безпосереднє її продовження на наступних сторінках після Списку використаних джерел. Додатки розміщуються в порядку їх згадування в тексті роботи. Кожен із

додатків має бути на окремій сторінці. Додаток повинен мати заголовок, який друкується угорі симетрично відносно тексту. Додатки нумеруються великими українськими літерами та позначаються словом «Додаток», наприклад: «Додаток А».

ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Після написання курсової роботи її перевіряє науковий керівник. Якщо науковий керівник дає згоду на захист курсової роботи, робота реєструється на кафедрі.

Захист курсової роботи відбувається публічно в присутності всіх керівників і студентів. Протягом 5-7 хвилин студент викладає суть проблеми і вказує, до яких висновків він дійшов. Викладачі та студенти, учасники семінару, ставлять питання доповідачу, на які він повинен дати вичерпні відповіді.

Остаточну оцінку ставлять науковий керівник, керівник семінару-захисту та інші викладачі, присутні на захисті.

Студент повинен підготувати усний виступ для захисту роботи. Виступ має бути стислим, інформативним, структурованим. Обов'язково треба наголосити на актуальності досліджуваної проблеми, вказати мету та завдання дослідження, коротко викласти результати дослідження, висновки, наголосити на новизні результатів. Бажано, щоб текст виступу було узгоджено з науковим керівником. У доповіді корисно вдаватися до такого прийому, як звернення до учасників засідання: зверніть увагу на..., таким чином ..., з викладеного вище видно, що... і под.

Виступаючи, дотримуйтеся норм наукового етикету. Почати свою доповідь варто із звертання до присутніх (Наприклад: Шановні викладачі та всі присутні! До вашої уваги пропонуємо курсову роботу на тему...).

Під час захисту особливо важливо, щоб мова доповідача була чіткою, грамотною, точною, розбірливою, переконливою, а також виразною, що залежить і від темпу, гучності та інтонації. Якщо говорити поспішно, квапливо, проковтуючи закінчення слів, чи, навпаки, дуже тихо та

нерозбірливо, то якість виступу від цього погіршується. Спокійна манера викладу завжди імпонує слухачам. Крім того, у виступі не варто подавати таких розлогих міркувань або завеликих прикладів, які важко сприймати на слух.

Відповіді на запитання повинні бути стислими, чіткими та добре аргументованими. Якщо можливі поклики на текст роботи, у такому разі їх треба обов'язково робити. На захисті ви повинні показати глибину знань в обраній темі, уміння аргументовано захищати свої погляди, виявити культуру й уміння вести наукову дискусію.

Ви можете підготувати до захисту мультимедійну презентацію. У презентації обов'язково треба подати:

- мету, завдання, методи дослідження;
- джерельну базу роботи;
- отримані результати, висновки.

Необхідно враховувати, що час для презентації обмежений (максимум 7 хв.), тому всі матеріали повинні бути викладені чітко, лаконічно, а їхня кількість відповідно обмежена. Презентація має бути органічно пов'язана з виступом на захисті. Для доброго сприймання презентаційних матеріалів варто оформити їх достатньо стримано, без занадто яскравих кольорів, максимально обережно використовувати анімаційні ефекти.

Обов'язково необхідно провести репетицію презентації вдома, відповідно узгодити її з виступом. Усю техніку безпосередньо перед захистом треба протестувати.

Презентацію рекомендують створювати у MS Power Point, дотримуватися таких правил:

Текст

- Найкраще використовувати шрифти Arial чи Helvetica. Варто уникати таких шрифтів, як Times New Roman або Palatino, оскільки їх іноді важче читати;
- використовувати розмір шрифту не менше 24;
- чітко позначати кожен слайд;
- для заголовків варто використовувати більший шрифт (розмір 35–45) або різні кольори;
- для більшої частини презентації треба використовувати шрифт одного типу;
- застосувати різні кольори, розміри та стилі (жирний, підкреслений);
- уникати курсиву, оскільки його важко швидко читати;
- дотримуватися правила “6 x 6”: одна думка на рядок, який містить не більше 6 слів, а також не більше 6 рядків на слайд;
- подавати темний текст на світлому фоні або світлий текст на темному фоні (останній варто використовувати обмежено, оскільки на темному тлі деяким людям іноді важко читати текст);
- не використовувати всі великі літери, хіба що для заголовків;
- для перевірки правильності вибору шрифту слід стати приблизно за 2–3 метри від монітора і подивитись, чи можливо прочитати слайд;
- перевірити орфографію, пунктуацію.

Графіка і оформлення: фон повинен бути послідовний і ненав’язливий; – оформлення має бути чітким, обов’язково треба залишити вільне місце навколо тексту і графіки; під час використання схем чи графіків використовувати лише стільки тексту, скільки потрібно, аби чітко їх пояснити; використовувати якісний кліпарт (ілюстративні вставки); графіка повинна бути пов’язаною з темою слайду і підсилювати її; обмежити кількість графіки на кожному слайді; уникати крикливої графіки та шумних

анімаційних ефектів, окрім випадків, коли вони безпосередньо стосуються теми; обмежити кількість використаних переходів; краще використовувати лише один, аби аудиторія знала, чого очікувати; перевірити всю графіку на проекційному екрані до реальної презентації.

Колір: обмежити кількість кольорів на одному екрані; не використовувати більше чотирьох кольорів на одній схемі; малі предмети і тонкі лінії виділяють за допомогою яскравих кольорів, однак деякі з них важко сприймати на проєкторі; перевірити всі кольори на проекційному екрані до початку реальної презентації, адже вони можуть проектуватися по-іншому, ніж це виглядає на моніторі.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексеєнко Н. М., Бутко Л. В., Сізова К. Л., Шабуніна В. В. Лінгвістичний аналіз тексту: практикум: навчальний посібник. Кременчук : КрНУ імені Михайла Остроградського, 2019. 242 с
2. Богдан С. К. Методи й методика лінгвостилістичних досліджень: методичні рекомендації. Луцьк, 2011. 28 с.
3. Вертиполох О.В., Іванова Н. П., Киченко О. С. Як написати наукову роботу з літератури: методичні рекомендації. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2014. 72 с.
4. Вілкова О. Ю. Основи науково-дослідної роботи студентів: опорний конспект лекцій. Київ : ІПК ДСЗУ, 2008. 74 с.
5. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 20 с.
6. Організація дослідницької, науково-технічної та творчої діяльності у вищому навчальному закладі – шлях до забезпечення якісної підготовки фахівців: метод. рекомендації з розвитку творчих здібностей студентів / укл. Лисенко І. Е., Горлова Г. Г. Київ : Вид. дім "Слово", 2011. 120 с.
7. Організація наукових досліджень, написання та захист магістерської дисертації: навч. посіб. / А. Ю. Берко, Є. В. Буров, О. М. Верес [та ін.]. Львів : Новий Світ-2000, 2010. 282 с.
8. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
9. Хайчіна Ю. М. Методично рекомендований алгоритм написання тез, доповідей: методичні рекомендації. Кременчук, 2014. 31 с.
10. Швець Ф.Д. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2013. 208 с.

Додаткова

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за заг. ред.: Т. В. Фініков, А. Є. Артюхов. Київ : Таксон, 2016. 234 с.
2. Вернигора Н. М. Написання сучасної наукової статті: методичні рекомендації. Київ : Білий Тигр, 2015. 28 с.
3. Дяченко Н. О. Практичні рекомендації з написання анотації до публікації в науковому виданні. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 51 (104). С.18–143.

4. Іванашко О. Є. Методичні рекомендації до організації навчально-дослідницької діяльності студентів та написання наукових робіт. Луцьк, СНУ ім. Лесі Українки, 2017. 64 с.
5. Матеріали до організації навчального процесу у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки / упоряд. С. В. Гаврилюк, Л.О. Заєць. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2017. 436 с.
6. Методичні рекомендації для студентів з підготовки та оформлення есе, рефератів, індивідуальних завдань, наукових тез, доповідей і статей / уклад. Б. М. Данилишин та ін. Київ : КНЕУ, 2018. 46 с.
7. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» / За заг. ред. д-ра філос. наук, проф. Т. В. Гончарук. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. 48 с.
8. Омеляненко Г. А. Формування науково-дослідницьких умінь студентів засобами інформаційно-комунікаційних технологій: теоретичний аспект. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2012. №3/4. С.76–78.
9. Основи наукових досліджень [Електронний ресурс] : електронні методичні вказівки до курсу для студентів філологічного факультету першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.01 Українська мова та література / уклад. О. О. Мізінкіна. – Одеса : Астропринт, 2023. 26 с. 0,5 МБ.
10. Основні вимоги до написання наукової статті : методичні рекомендації/укладачі: Г. З. Шевчук, Л. І. Гаврилюк, Т. В. Гаврилюк. Луцьк : ВІППО, 2016. 76 с.
11. Повідайчик О. С. Вітчизняний досвід науково-дослідницької підготовки студентів у вищих навчальних закладах. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2017. Вип.2 (41). С.198–201.
12. Рудакова О.В. Формування готовності студентів до науково-дослідної діяльності засобами проблемного навчання. *Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка*. Соціологічні науки. 2012. №2. С.193 – 200.
13. Чоботар О. В. Наукова підготовка студентів у контексті ідеї дослідницького університету. *Міжгалузеві диспути: динаміка та розвиток сучасних наукових досліджень*. 2020. Т.2. С.101–104.
14. Шевченко Т. М. Організація наукової роботи : Методичні вказівки до курсу для студентів 1-го курсу денної форми навчання філологічного факультету другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 035 «Філологія», спеціалізації 035.01 «Українська мова та література» / Т. М. Шевченко ; Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова. Одеса : Астропринт, 2020. 32 с.

15.Електронні інформаційні ресурси

1. Кузьменко Г. Н. Філософія і методологія науки. 2014.
https://stud.com.ua/29014/filosofiya/filosofiya_i_metodologiya_nauki
2. Лист МОН «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти» № 1/9-650 від 23.10.2018. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#n13>
3. Стадний Є. Деякі рекомендації щодо впровадження етичних кодексів в українських вищих навчальних закладах. Електрон. дан. Ukraine, 2017, 21 лют. 18 с. URL: <http://www.saiup.org.ua/resursy/rekomendatsiyi-shhodo-vprovadzhennya-etychnyh-kodeksiv-v-ukrayinskyhvyshhyh-navchalnyh-zakladah/>
4. Abstracts [Electronic resource]. *The Writing Center at UNC-Chapel Hill*. URL::
<http://writingcenter.unc.edu/handouts/abstracts>.
5. UiT: Plagiat Course in deterring student plagiarism. URL:
<https://uit.mooc.no/courses/course-v1:UiT+Plagiat+Eng/about>

ДОДАТКИ

Зразок титулу курсової роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра української літератури та компаративістики

КУРСОВА РОБОТА

на тему «Образна система поетичної збірки С. Жадана «Псалом авіації»

Виконала студентка 2-го курсу
другого (бакалаврського) рівня вищої
освіти

очної форми навчання

спеціалізації 035.01 «Українська мова та
література»

Анастасія ШВЕЦЬ

Керівник : к. філол. наук, доцент

Іраїда ТОМБУЛАТОВА

Одеса 2023

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

- 1.1. Поняття збірки есеїв
- 1.2. Поняття композиції збірки есеїв
- 1.3. Поняття образної системи есеїстичного твору
- 1.4. Збірка «Гіркий світ, солодкий світ» у літературно-критичному дискурсі

РОЗДІЛ 2. КОМПОЗИЦІЯ ЗБІРКИ «ГІРКИЙ СВІТ, СОЛОДКИЙ СВІТ»

- 2.1. Структурні особливості збірки
- 2.2. Персоносфера збірки в контексті її побудови

РОЗДІЛ 3. ОБРАЗНА СИСТЕМА ЗБІРКИ

- 3.1. Образ письменника як homo creator у збірці
- 3.2. Образ українського митця у збірці

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В КУРСОВІЙ РОБОТІ СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрусак І. «Тотем» без табу, або Фройд подався б у двірники. Латання німбів. Івано-Франківськ, 2008. С. 150–153.
2. Балаклицький М. Есе як художньо-публіцистичний жанр: методичні матеріали для студентів зі спеціальності «Журналістика». Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. 74 с.
3. Блажевська О. «Аналіз крові» як дороговказ на шляху до самого себе. URL: <https://www.unian.ua/culture/385503-analiz-krovi-yak-dorogovkaz-na-shlyahu-do-samogo-sebe.html> (дата звернення: 05.06.2023).
4. Бойко О. О. Реалізація категорії інтертекстуальності в художньому дискурсі фентезі. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2021. Одеса, 237 с.
5. Баран Є. Карфаген має бути зруйновано. URL: <http://bukvoid.com.ua/column//2015/12/28/101338.html> (дата звернення: 05.06.2023).
6. Бондар-Терещенко І. Діагностика від Процюка. URL: http://kut.org.ua/books_a0100.php. (дата звернення: 05.06.2022).
7. Букатчук Х. Антиномія Великої Матері. URL: <http://bukvoid.com.ua/reviews/books/2015/05/07/074750.html> (дата звернення: 05.06.2023).

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ДОДАТКІВ У КУРСОВІЙ РОБОТІ

ДОДАТОК А

КОЛЕКТИВНІ ЗБІРКИ ЕСЕЇСТИКИ

Авторська колонка (В. Жежера, М. Рябчук, С. Пиркало, А. Бондар)

Євромайдан: хроніка відчуттів (Т. Прохасько, І. Ципердюк, Ю. Андрухович, С. Жадан, Ю. Винничук)

Мій Шевченко (Є. Кононенко, Л. Дереш, М. Гримич, Ю. Макаров, А. Курков)
Незнайома: антологія української «жіночої» прози та есеїстики другої пол. XX – поч. XXI ст.» (В. Агеєва, Н. Зборовська, Г. Пагутяк, С. Пиркало та ін.)

Нерви ланцюга: 25 есеїв про свободу (Ю. Андрухович, О. Забужко, П. Загребельний, О. Ульяненко, Б. Жолдак та ін.)

Нова Європа (О. Пахльовська, С. Пиркало, Я. Грицак, М. Рябчук та ін.)

Приватна колекція: вибрана українська проза та есеїстика кінця XX століття (Ю. Андрухович, О. Ульяненко, О. Забужко, Г. Пагутяк, Є. Пашковський, Л. Пономаренко та ін.)

Тотальний футбол (С. Жадан, Л. Ушкалов, Н. Сняданко, Є. Положій, Н. Гьорке та ін.)
Українська література сьогодні: Есеїстика (Є. Сверстюк, В. Шевчук, І. Драч та ін.)

100 тисяч слів про любов, включаючи вигуки (М. Матіос, С. Андрухович, С. Пиркало, Ю. Покальчук та ін.)

Навчальне видання

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ І ЗАХИСТУ
КУРСОВИХ РОБІТ
З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

ЕЛЕКТРОННІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для студентів філологічного факультету
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.01 Українська мова та література

Електронне практичне видання

Укладач

Мізінкіна Олена Олексіївна

В авторській редакції

Затвердж. авт. 09.11.2023. Шрифт Times New Roman.
Системні вимоги: операційна система сумісна з програмним
забезпеченням для читання файлів формату PDF.
Обсяг 0,7 МБ. Зам. № 946.

Видавець та виготовлювач

Видавництво і друкарня «Астропринт»

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1373
від 28.05.2003 р.

65091, м. Одеса, вул. Розумовська, 21, Україна
Тел.: (0482) 37-14-25, 33-07-17 (048) 7-855-855, e-mail:
astro_print@ukr.net www.astroprint.ua